C/2025/6258

19.12.2025.

P10_TA(2025)0128

Izvješće o provedbi Mehanizma za oporavak i otpornost

Rezolucija Europskog parlamenta od 18. lipnja 2025. o provedbi Mehanizma za oporavak i otpornost (2024/2085(INI))

(C/2025/6258)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir članak 175. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (Uredba o Mehanizmu za oporavak i otpornost) ([1]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (Uredba o planu REPowerEU) ([2]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2020/2092 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o općem režimu uvjetovanosti za zaštitu proračuna Unije (Uredba o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava) ([3]),

— uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU, Euratom) 2024/765 od 29. veljače 2024. o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) 2020/2093 kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. (Uredba o VFO-u) ([4]),

— uzimajući u obzir Međuinstitucijski sporazum od 16. prosinca 2020. između Europskog parlamenta, Vijeća Europske unije i Europske komisije o proračunskoj disciplini, suradnji u proračunskim pitanjima i dobrom financijskom upravljanju te novim vlastitim sredstvima, uključujući plan za uvođenje novih vlastitih sredstava (Međuinstitucijski sporazum) ([5]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (Financijska uredba) ([6]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. veljače 2024. o uspostavi Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP) i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ i uredbi (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 i (EU) 2021/241 ([7]),

— uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([8]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 23. lipnja 2022. o provedbi Mehanizma za oporavak i otpornost ([9]),

— uzimajući u obzir obavijest Komisije od 22. srpnja 2024. naslovljenu „Smjernice za planove za oporavak i otpornost” ([10]),

— uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 21. veljače 2024. naslovljenu „Jačanje EU-a ambicioznim reformama i ulaganjima” (COM(2024)0082),

([1]) SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.
([3]) SL L 433 I, 22.12.2020., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
([4]) SL L, 2024/765, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
([5]) SL L 433 I, 22.12.2020., str. 28.
([6]) SL L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
([7]) SL L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj.
([8]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([9]) SL C 32, 27.1.2023., str. 42.
([10]) SL C, C/2024/4618, 22.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4618/oj.

— uzimajući u obzir treće godišnje izvješće Komisije od 10. listopada 2024. o provedbi Mehanizma za oporavak i otpornost (COM(2024)0474),

— uzimajući u obzir godišnje izvješće Revizorskog suda od 10. listopada 2024. o izvršenju proračuna za financijsku godinu 2023., s odgovorima institucija,

— uzimajući u obzir tematsko izvješće Revizorskog suda br. 13/2024 od 2. rujna 2024. naslovljeno „Iskorištavanje sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost – Napreduje se uz kašnjenja te i dalje postoje rizici za dovršetak mjera te stoga i za postizanje ciljeva RRF-a”, tematsko izvješće Revizorskog suda br. 14/2024 od 11. rujna 2024. naslovljeno „Zelena tranzicija – Nejasan doprinos Mehanizma za oporavak i otpornost” i tematsko izvješće Revizorskog suda br. 22/2024 od 21. listopada 2024. naslovljeno „Dvostruko financiranje iz proračuna EU-a – U sustavima kontrole nedostaju ključni elementi za ublažavanje povećanog rizika uzrokovanog modelom financiranja koje nije povezano s troškovima primijenjenim na Mehanizam za oporavak i otpornost”,

— uzimajući u obzir studiju iz prosinca 2023. o potpori preispitivanju sredinom programskog razdoblja Mehanizma za oporavak i otpornost,

— uzimajući u obzir godišnje izvješće Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) za 2024. objavljeno 3. ožujka 2025.,

— uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija iz rujna 2024. naslovljeno „Budućnost europske konkurentnosti” (Draghijevo izvješće),

— uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija od 8. listopada 2024. naslovljeno „Preispitivanje sredinom programskog razdoblja europskog plana oporavka nakon pandemije bolesti COVID-19 (Mehanizam za oporavak i otpornost)” ([11]),

— uzimajući u obzir informacije objavljene u tablici pokazatelja za oporavak i otpornost,

— uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 20. studenog 2024. s izvješćem o raspodjeli primitaka od zelenih obveznica instrumenta NextGenerationEU i njihovu utjecaju na okoliš (engl. *NGEU Green Bonds Allocation and Impact report 2024*) (SWD(2024)0275),

— uzimajući u obzir svoja interna istraživanja, detaljnu analizu i brifinge povezane s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost ([12]),

— uzimajući obzir svoju Rezoluciju od 18. siječnja 2024. o stanju u Mađarskoj i zamrznutim sredstvima EU-a ([13]),

— uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika i članak 1. stavak 1. točku (e) Odluke Konferencije predsjednika od 12. prosinca 2002. o postupku odobrenja izrade izvješćâ o vlastitoj inicijativi te Prilog 3. priložen toj odluci,

— uzimajući u obzir mišljenja Odbora za proračunski nadzor, Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja, Odbora za okoliš, klimu i sigurnost hrane te Odbora za promet i turizam,

— uzimajući u obzir zajedničke rasprave Odbora za proračune i Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku, u skladu s člankom 59. Poslovnika,

— uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračune i Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku (A10-0098/2025),

A. budući da je Mehanizam za oporavak i otpornost uspostavljen kako bi europska gospodarstva i društva postala održivija, otpornija i bolje pripremljena u svjetlu dosad nezabilježenih kriza 2019. i 2022. pružanjem potpore državama članicama za financiranje strateških ulaganja i provedbu reformi;

B. budući da reforme i ulaganja u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost pomažu da se EU učini otpornijim i manje ovisnim zahvaljujući diversifikaciji ključnih opskrbnih lanaca, čime se jača strateška autonomija EU-a; budući da reforme i ulaganja u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost također stvaraju europsku dodanu vrijednost;

C. budući da su Mehanizam za oporavak i otpornost i drugi fondovi EU-a, kao što je Europski instrument za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji, pomogli da se tržište rada zaštiti od rizika od dugoročne štete nastale uslijed dva gospodarska šoka, pandemije i energetske krize;

([11]) SL C, C/2024/7057, 4.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.
([12]) Europski parlament, Think Tank https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/research/advanced-search?textualSearch=RRF&startDate=01%2F07%2F2019&endDate=&sort=RELEVANCE.
([13]) SL C, C/2024/5742, 17.10.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj.

D. budući da su rashodi u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost izvan gornjih granica višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) i da prihodi od zaduživanja čine vanjske namjenske prihode; budući da Parlament žali zbog toga što oni nisu dio proračunskog postupka; budući da bi na temelju načela transparentnosti iz Financijske uredbe građani trebali znati kako i u koju svrhu EU troši sredstva;

E. budući da je zbog nedostatka napretka u uvođenju novih vlastitih sredstava u EU-u i potrebe da se osigura održivost plana otplate EU-a, za ispunjavanje obveza otplate bez stvaranja teških kompromisa u proračunu EU-a koji bi mogli ugroziti buduća ulaganja i političke prioritete ključna jasna i pouzdana dugoročna strategija financiranja; budući da će biti potrebne daljnje rasprave i konkretna financijska rješenja kako bi se osigurala dugoročna održivost plana otplate duga EU-a;

F. budući da se troškovi zaduživanja za instrument NextGenerationEU moraju pokriti iz proračuna EU-a, a stvarni troškovi zbog visokih kamatnih stopa znatno premašuju predviđanja iz 2020.; budući da se predviđa da će ukupni troškovi otplate glavnice i kamata instrumenta NextGenerationEU iznositi oko 25 – 30 milijardi EUR godišnje od 2028., što je gotovo 15 – 20 % godišnjeg proračuna za 2025.; budući da je Parlament ustrajao na tome da se troškovi refinanciranja stave iznad gornjih granica VFO-a; budući da je tijekom revizije VFO-a 2024. uveden „kaskadni mehanizam” u tri koraka, uključujući novi posebni instrument EURI, kako bi se pokrila znatna prekoračenja troškova proizišla iz zaduživanja iz instrumenta NextGenerationEU povezanih s velikim promjenama tržišnih uvjeta; budući da je tijekom proračunskog postupka za 2025. postignut dogovor da se slijedi godišnja referentna vrijednost 50:50, odnosno da se troškovi prekoračenja u jednakim dijelovima financiraju iz posebnog odjeljkom opoziva sredstava iz instrumenta EURI i iz instrumenta fleksibilnosti;

G. budući da se obveznice izdane radi financiranja Mehanizma za oporavak i otpornost trebaju otplatiti na način kojim se osigurava stabilno i predvidljivo smanjenje obveza najkasnije do 2058.; budući da Vijeće tek treba usvojiti prilagođeni skup novih vlastitih sredstava koji je predložila Komisija, zbog čega postoji zabrinutost u vezi s održivošću otplate duga u okviru instrumenta NextGenerationEU;

H. budući da je socijalna dimenzija ključan aspekt Mehanizma za oporavak i otpornost koji doprinosi uzlaznoj gospodarskoj i socijalnoj konvergenciji, obnovi i promicanju održivog rasta i poticanju otvaranja visokokvalitetnih radnih mjesta;

I. budući da bi Mehanizam za oporavak i otpornost trebao doprinijeti financiranju mjera za povećanje otpornosti država članica na, među ostalim, klimatske katastrofe i jačanje prilagodbe na klimatske promjene; budući da bi države članice trebale provesti odgovarajuće procjene učinka mjera i razmjenjivati najbolje prakse u provedbi načela nenanošenja bitne štete;

J. budući da Mehanizam za oporavak i otpornost ima važnu ulogu u podupiranju ulaganja i reformi u području održive mobilnosti, pametne prometne infrastrukture, alternativnih goriva i rješenja za digitalnu mobilnost, čime se poboljšava povezivost i učinkovitost diljem EU-a; budući da je žalosno što je tek nekoliko država članica odlučilo iskoristiti Mehanizam za oporavak i otpornost za potporu ulaganjima, posebno u željezničku infrastrukturu velikih brzina i infrastrukturu plovnih putova s ciljem razvoja europskih koridora, unatoč poticanju prekograničnih i višedržavnih projekata; budući da je važno povećati ulaganja u prometnu infrastrukturu u tom kontekstu, posebno u slabije pokrivenim regijama, kako bi se poboljšala povezivost, poduprla regionalna kohezija i doprinijelo zelenoj tranziciji;

K. budući da su države članice do 31. prosinca 2024. podnijele 95 zahtjeva za plaćanje i da je razina isplata u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, uključujući pretfinanciranje, iznosila 197,46 milijardi EUR u bespovratnim sredstvima (55 % ukupne omotnice za bespovratna sredstva) i 108,68 milijardi EUR u zajmovima (37 % ukupne omotnice za zajmove); budući da su tri države članice već primile peto plaćanje, a da jedna država članica uopće nije primila sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost; budući da su sve države članice barem jednom revidirale svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost; budući da je 28 % ključnih etapa i ciljnih vrijednosti ostvareno u zadovoljavajućoj mjeri i da je Komisija iskoristila mogućnost djelomične obustave plaćanja za neke ključne etape i ciljne vrijednosti povezane sa zahtjevom za plaćanje za koje je utvrđeno da nisu ostvarene u zadovoljavajućoj mjeri; budući da bi kašnjenja u provedbi planiranih reformi i ulaganja, posebno u socijalnu infrastrukturu i javne usluge, mogla dovesti do nedovoljne iskorištenosti dostupnih resursa, čime bi se smanjio očekivani učinak na gospodarski rast, zapošljavanje i socijalnu koheziju;

L. budući da je Revizorski sud otkrio razne nedostatke Mehanizma za oporavak i otpornost, posebno u pogledu njegove strukture, transparentnosti i izvješćivanja, rizika od dvostrukog financiranja i provedbe mjera dvostruke tranzicije;

M. budući da je, prema Revizorskom sudu, uspješnost pokazatelj prema kojem se mjeri u kojoj su mjeri djelovanje, projekt ili program koji se financiraju sredstvima EU-a ostvarili svoje ciljeve i stvaraju vrijednost za uloženi novac; budući da, osim toga, financiranje koje nije povezano s troškovima samo po sebi ne predstavlja instrument koji se temelji na uspješnosti;

N. budući da su za zaštitu financijskih interesa EU-a tijekom cijelog trajanja Mehanizma za oporavak i otpornost ključni pouzdani sustavi revizije i kontrole; budući da su ključne etape koje su općenito poznate kao „glavne ključne etape”, posebno one povezane s vladavinom prava, morale biti postignute prije bilo koje isplate u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost;

O. budući da se u Uredbi o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost govori o karakteru Mehanizma za oporavak i otpornost utemeljenom na uspješnosti, iako pojam uspješnosti nije definiran; budući da bi uspješnost Mehanizma za oporavak i otpornost trebala biti povezana s načelima dobrog financijskog upravljanja i da bi trebala biti pokazatelj prema kojem se mjeri u kojoj su mjeri djelovanje, projekt ili program koji se financiraju sredstvima EU-a ostvarili svoje ciljeve i stvaraju vrijednost za uloženi novac;

P. budući da učinkovita demokratska kontrola i parlamentarni nadzor nad provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost iziskuju potpuno sudjelovanje Parlamenta i uzimanje u obzir svih njegovih preporuka u svim fazama;

Q. budući da Komisija do 31. prosinca 2028. mora dostaviti neovisno izvješće o *ex post* evaluaciji provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost, koje se sastoji od procjene u kojoj su mjeri postignuti ciljevi, procjene učinkovitosti upotrebe resursa i europske dodane vrijednosti, kao i globalne procjene Mehanizma za oporavak i otpornost, i sadržava informacije o njegovu dugoročnom učinku;

R. budući da je svrha ovog izvješća pratiti provedbu Mehanizma za oporavak i otpornost, u skladu s ulogom Parlamenta utvrđenom u Uredbi o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost, na način da se upozori na koristi i nedostatke tog mehanizma, oslanjajući se pritom na pouke izvučene iz provedbe;

Jačanje socijalne i gospodarske otpornosti Europe

1. ističe činjenicu da je Mehanizam za oporavak i otpornost instrument solidarnosti kakav dosad nije postojao u svjetlu dvije nikad prije zabilježene krize i temelj instrumenta NextGenerationEU, koji istječe 2026.; naglašava da je važno izvući pouke iz njegove provedbe za predstojeći VFO, među ostalim u pogledu transparentnosti, izvješćivanja i dosljednog mjerenja rezultata; ističe stabilizirajući učinak Mehanizma za oporavak i otpornost za države članice u vrijeme velike gospodarske nesigurnosti jer se njime ublažavaju negativne gospodarske i socijalne posljedice te podupiru vlade tako što se doprinosi provedbi europskog stupa socijalnih prava, promiče gospodarski oporavak i konkurentnost, jačaju otpornost i inovacije i podupiru zelena i digitalna tranzicija;

2. ističe važnu ulogu Mehanizma za oporavak i otpornost u sprečavanju fragmentacije unutarnjeg tržišta i daljnjeg produbljivanja makroekonomskih razlika, u poticanju socijalne i teritorijalne kohezije osiguravanjem makroekonomske stabilizacije te u pružanju jamstva financijskim tržištima jačanjem povjerenja ulagača u turbulentnim vremenima, čime se smanjuju razlike u prinosima;

3. pozdravlja činjenicu da je Mehanizam za oporavak i otpornost jednokratan instrument koji pruža dodatni fiskalni prostor koji je pridonio sprečavanju velikih gospodarskih i socijalnih razlika među državama članicama s različitim fiskalnim prostorom; ističe nalaz Komisije da je Mehanizam za oporavak i otpornost doveo do održivog povećanja ulaganja diljem EU-a i da Komisija očekuje da će Mehanizam za oporavak i otpornost imati trajan učinak diljem EU-a i nakon 2026. s obzirom na njegove sinergije s drugim fondovima EU-a; međutim, zabrinut je zbog toga što istek Mehanizma za oporavak i otpornost 2026. predstavlja velik rizik od znatnog smanjenja javnih ulaganja u zajedničke europske prioritete;

4. podsjeća da VFO i Mehanizam za oporavak i otpornost zajedno iznose gotovo 2 bilijuna EUR za tekuće razdoblje programiranja 2021. – 2027., ali ističe činjenicu da su visoke stope inflacije i povezani povećani troškovi robe i usluga smanjili trenutačnu vrijednost europske potrošnje dogovorene u nominalnim vrijednostima;

5. prima na znanje projekciju Komisije iz 2024. o mogućem učinku instrumenta NextGenerationEU na realni bruto domaći proizvod (BDP) EU-a do 2026., koji je znatno niži od njegove simulacije iz 2020. (1,4 % u usporedbi s 2,3 %), dijelom i zbog nepovoljnih ekonomskih i geopolitičkih uvjeta, kao i procjenu da bi NextGenerationEU mogao dovesti do znatnog kratkoročnog povećanja zaposlenosti u EU-u do 0,8 %; prima na znanje da će dugoročne koristi Mehanizma za oporavak i otpornost za BDP vjerojatno biti tri do šest puta veće od proračunskih obveza, ovisno o učincima ulaganja u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost na produktivnost i temeljitoj provedbi reformi i ulaganja;

6. ističe da je teško kvantificirati točan socijalni i gospodarski učinak Mehanizma za oporavak i otpornost jer učinak reformi i ulaganja postaje jasan tek nakon određenog vremena; naglašava potrebu za daljnjim neovisnim evaluacijama kako bi se procijenio stvarni učinak reformi i ulaganja te za daljnjim poboljšanjima temeljne metodologije; prima na znanje da je Komisija utvrdila da je otprilike polovina očekivanog povećanja javnih ulaganja od 2019. do 2025. povezana s ulaganjima koja se financiraju iz proračuna EU-a, posebno iz Mehanizma za oporavak i otpornost, ali napominje da neka ulaganja još nisu ostvarila mjerljiv učinak;

7. konstatira da je Mehanizam za oporavak i otpornost potaknuo provedbu nekih reformi uključenih u preporuke za pojedine zemlje donesene u kontekstu europskog semestra uključivanjem takvih reformi u nacionalne planove oporavka i otpornosti; ističe da je došlo do kvalitativnog napretka u pogledu praćenja provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost; podsjeća na to da se tablica pokazatelja za oporavak i otpornost upotrebljava za praćenje napretka u postizanju ključnih etapa i ciljnih vrijednosti, kao i usklađenosti s horizontalnim načelima, a posebno sa šest stupova, a to su zelena tranzicija, digitalna transformacija, pametan, održiv i uključiv rast (uključujući gospodarsku koheziju, radna mjesta, produktivnost, konkurentnost, istraživanje, razvoj i inovacije te funkcionalno unutarnje tržište s jakim malim i srednjim poduzećima (MSP-ovi)), socijalna i teritorijalna kohezija, zdravstvo, gospodarska, socijalna i institucijska otpornost s ciljem, među ostalim, povećanja kapaciteta za pripravnost na krize i odgovor na krize te politike za sljedeću generaciju, djecu i mlade, kao što su obrazovanje i vještine; ističe da je ukupna primjena preporuka za pojedine zemlje donesenih u kontekstu europskog semestra i dalje slaba te da se čak smanjila;

8. ističe da bi u kontekstu novog okvira gospodarskog upravljanja skup reformi i ulaganja na kojima se temelji produljenje razdoblja prilagodbe trebao biti usklađen s obvezama uključenima u odobrene nacionalne planove za oporavak i otpornost tijekom razdoblja primjene Mehanizma za oporavak i otpornost i sporazuma o partnerstvu u okviru Uredbe o zajedničkim odredbama ([14]); primjećuje da se pet država članica koje su zatražile produljenje razdoblja prilagodbe do 31. prosinca 2024. djelomice oslonilo na reforme i ulaganja koji su već odobreni u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost kao opravdanje za produljenje; prima na znanje činjenicu da je većina država članica uključila informacije o tome jesu li reforme i ulaganja navedeni u srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima povezani s Mehanizmom za oporavak i otpornost;

9. pozdravlja činjenicu da se Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža potpora i reformama i ulaganjima u državama članicama, ali sa zabrinutošću primjećuje da kratak vremenski okvir za ostatak provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost predstavlja izazove za dovršetak ključnih reformi i velikih ulaganja koji će se dovršiti do isteka Mehanizma za oporavak i otpornost i za pravodobno ostvarenje 70 % ključnih etapa i ciljnih vrijednosti koje još nisu dovršene;

10. podsjeća da rashodi u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost ne bi trebali zamijeniti stalne nacionalne proračunske rashode, osim ako je to na odgovarajući način opravdano, i da bi trebali biti u skladu s načelom dodatnosti financiranja EU-a; ustraje u tome da je čvrsta, održiva i provjerljiva provedba načela jednokratnosti, zajedno s usmjeravanjem na jasno definirane europske ciljeve reformi i ulaganja, ključna za osiguravanje dodatnosti i dugotrajnog učinka dodatnih europskih sredstava; podsjeća da je potrebno poštovati to načelo i protivi se tome da se Mehanizmom za oporavak i otpornost ili drugim privremenim financijskim instrumentima istiskuje ili zamjenjuje kohezijska politika jer je ta politika i dalje ključna za dugoročnu, održivu teritorijalnu koheziju i konvergenciju;

11. ističe da su davanje prednosti provedbi Mehanizma za oporavak i otpornost, nedostatak administrativnih kapaciteta u mnogim državama članicama i izazovi koje predstavljaju globalni lanci opskrbe doprinijeli kašnjenju u provedbi kohezijske politike; u tom kontekstu poziva Komisiju da osigura sveobuhvatnu procjenu utjecaja Mehanizma za oporavaka i otpornost na druge financijske instrumente i javna ulaganja, tehničku potporu te administrativne kapacitete i apsorpcijske kapacitete država članica;

12. podsjeća da, kao odgovor na rusku ratnu agresiju na Ukrajinu, revizija plana REPowerEU doprinosi energetskoj sigurnosti Europe smanjenjem njezine ovisnosti o fosilnim gorivima, diversifikacijom opskrbe energijom, ulaganjem u europske resurse i infrastrukturu, borbom protiv energetskog siromaštva i ulaganjem u uštedu energije i učinkovitost u svim sektorima, uključujući transport; naglašava da je u okviru plana REPowerEU 2023. stavljeno na

([14]) Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

raspolaganje dodatnih 20 milijardi EUR bespovratnih sredstava, uključujući 8 milijardi EUR ostvarenih pojačanim financiranjem emisijskih jedinica iz sustava trgovanja emisijama i 12 milijardi EUR iz Inovacijskog fonda; ističe uspjehe Parlamenta u pregovorima, posebno u pogledu odredbi o nadopuni Inovacijskog fonda, cilja financiranja od 30 % za prekogranične projekte, usmjerenosti ulaganja na rješavanje problema energetskog siromaštva ranjivih kućanstava, MSP-ova i mikropoduzeća te fleksibilne upotrebe nepotrošenih kohezijskih sredstava iz VFO-a za razdoblje 2014. – 2020. i do 7,5 % nacionalnih dodijeljenih sredstava u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027.;

13. podsjeća na svoj poziv da se intervencije u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost usmjere na mjere s europskom dodanom vrijednošću te stoga žali zbog nedostatka održivih prekograničnih ili višedržavnih mjera, uključujući projekte željeznice velikih brzina i infrastrukturne projekte za održivu mobilnost za dvojnu uporabu koji su ključni za dovršetak mreže TEN-T, i povezanog rizika od ponovne nacionalizacije financiranja; napominje da je široko područje primjene ciljeva Mehanizma za oporavak i otpornost doprinijelo tome jer je omogućilo da širok raspon nacionalno usmjerenih projekata bude u njegovoj nadležnosti;

14. ističe izmjenu članka 27. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost putem plana REPowerEU, kojom su znatno ojačane prekogranične i višedržavne dimenzije Mehanizma za oporavak i otpornost poticanjem država članica da izmijene svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost kako bi se dodala poglavlja o planu REPowerEU, uključujući cilj potrošnje od najmanje 30 % za takve mjere u cilju jamčenja energetske autonomije EU-a; zabrinut je zbog širokog tumačenja koje je usvojila Komisija i kojim se omogućuje bilo kakvo smanjenje (nacionalne) potražnje za energijom kako bi se opravdao prekogranični i višedržavni učinak;

15. pozdravlja mogućnost korištenja sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost za doprinos ciljevima Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP), na način da se podupiru ulaganja u ključne tehnologije u EU-u kako bi se povećala konkurentnost njegove industrije; napominje da nijedna država članica dosad nije iskoristila mogućnost da putem odjeljka za države članice u programu InvestEU u svoj plan za oporavak i otpornost uključi dodatni novčani doprinos za ostvarenje ciljeva STEP-a; podsjeća da države članice u tom pogledu i dalje mogu izmijeniti svoje nacionalne planove; očekuje da će postupci revizije biti učinkoviti, pojednostavnjeni i olakšani, posebno s obzirom na konačni rok određen za 2026., trenutačni geopolitički kontekst i potrebu za ulaganjem u europske obrambene kapacitete;

16. podsjeća da se načelo nenanošenja bitne štete primjenjuje na sve reforme i ulaganja koji se podupiru Mehanizmom za oporavak i otpornost, ali da su u okviru plana REPowerEU moguća ciljana odstupanja za energetsku infrastrukturu i objekte potrebne za ispunjavanje neposrednih potreba za sigurnošću opskrbe; potiče Komisiju da procijeni izvedivost ujednačenijeg tumačenja načela nenanošenja bitne štete između Mehanizma za oporavak i otpornost i taksonomije EU-a za održive aktivnosti, uzimajući pritom u obzir posebnosti Mehanizma za oporavak i otpornost kao programa javnih rashoda;

Financijski aspekti Mehanizma za oporavak i otpornost

17. naglašava da je Mehanizam za oporavak i otpornost prvi važan instrument na razini EU-a koji se temelji na uspješnosti i koji se temelji isključivo na financiranju koje nije povezano s troškovima; podsjeća da članak 8. Uredbe o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost propisuje da Komisija mora provesti Mehanizam u okviru izravnog upravljanja u skladu s relevantnim pravilima donesenima na temelju članka 322. UFEU-a, posebno Financijske uredbe i Uredbe o uvjetovanosti u pogledu vladavine prava; žali zbog toga što se Vijeće nije složilo s uključivanjem posebnih pravila u Financijsku uredbu kako bi se odgovorilo na rizike tog modela ostvarivanja politike, kao što je dvostruko financiranje; smatra da bi pravila Financijske uredbe trebala biti u potpunosti primjenjiva na buduće instrumente temeljene na financiranju koje nije povezano s troškovima, uključujući u pogledu novčanih kazni, kazni i sankcija;

18. prima na znanje da je samo 13 država članica zatražilo zajmove i da će 92 milijarde EUR od dostupnih 385,8 milijardi EUR ostati neiskorištene jer za taj iznos nisu preuzete obveze do roka koji je bio 31. prosinca 2023.; prima na znanje činjenicu da su zajmovi bili atraktivni državama članicama koje su se suočile s višim troškovima zaduživanja na financijskim tržištima ili koje su nastojale nadoknaditi smanjenje bespovratnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost; ističe da su neke države članice iskoristile zajmove u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost u ograničenoj mjeri, bilo zbog snažnih fiskalnih pozicija ili iz administrativnih razloga; poziva Komisiju da analizira razloge slabe iskorištenosti sredstava u nekim državama članicama i da te nalaze uzme u obzir pri osmišljavanju budućih financijskih instrumenata EU-a; sa zabrinutošću primjećuje da su nacionalni financijski instrumenti u okviru nacionalnih planova za oporavak i otpornost bili nedovoljno istaknuti u javnosti, što je dovelo do ograničene svijesti o njima i ograničenog korištenja od strane potencijalnih korisnika; smatra da je politička rasprava o upotrebi nepotrošenih sredstava nužna u svjetlu ograničenih javnih proračuna i hitnih strateških prioriteta EU-a; poziva na procjenu načina i uvjeta pod kojima bi se neiskorištena sredstva Mehanizma za oporavak i otpornost mogla preusmjeriti za jačanje europske konkurentnosti, otpornosti, obrane i socijalne, ekonomske i teritorijalne kohezije, posebno kroz ulaganja u digitalne i zelene tehnologije, u skladu s izvornom svrhom Mehanizma;

19. podsjeća na pravnu obvezu da se najkasnije do 31. prosinca 2058. osigura potpuna otplata rashoda NGEU-a; podsjeća Vijeće i Komisiju na njihovu pravnu obvezu u okviru međuinstitucijskog sporazuma sklopljenog 2020. da se osigura održiv put prema ponovnom financiranju duga NGEU-a, među ostalim dostatnim prihodima od novih vlastitih sredstava uvedenih nakon 2021., bez nepotrebnog smanjenja rashoda za programe ili investicijske instrumente u okviru VFO-a; izražava žaljenje zbog nedostatka napretka u tom pogledu, što izaziva zabrinutost u pogledu održivosti otplate duga nastalog u okviru NGEU-a, te potiče Vijeće da hitno i bez odgode usvoji nova vlastita sredstva; nadalje, potiče Komisiju da nastavi ulagati napore u utvrđivanje dodatnih izvornih novih vlastitih sredstava van okvira Međuinstitucijskog sporazuma i povezanih s politikama EU-a kako bi se pokrile velike potrebe za potrošnjom povezane s financiranjem novih prioriteta i otplatom duga NGEU-a;

20. sa zabrinutošću konstatira predviđanje Komisije da će ukupni troškovi otplate glavnice i kamata NGEU-a iznositi oko 25 – 30 milijardi EUR godišnje od 2028., što je gotovo 20 % trenutačnog godišnjeg proračuna; podsjeća da je u posljednja tri proračunska postupka trebalo upotrijebiti posebne instrumente kako bi se pokrili troškovi instrumenta EURI; ističe da znatno povećanje troškova financiranja stvara pritisak na budući proračun EU-a i ograničava sposobnost odgovora na buduće izazove;

21. prima na znanje cilj Komisije da izdavanjem zelenih obveznica financira do 30 % troškova NGEU-a; prima na znanje da je Komisija do 31. prosinca 2024. izdala europske zelene obveznice u iznosu od 68,2 milijarde EUR;

Izrada i provedba nacionalnih planova za oporavak i otpornost

22. prima na znanje da je 47 % dostupnih sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost isplaćeno do 31. prosinca 2024., pri čemu su bespovratna sredstva dosegla 55 %, a zajmovi 37 %, što je rezultiralo velikim udjelom mjera koje se trebaju dovršiti 2025. i 2026.; međutim, zabrinut je zbog činjenice da je Revizorski sud utvrdio da je u 15 od 22 države članice do listopada 2023. samo 50 % isplaćenih sredstava dospjelo do krajnjih korisnika; poziva Komisiju da propisno uzme u obzir preporuke Revizorskog suda kako bi poboljšala funkcioniranje svih budućih instrumenata koji se temelje na uspješnosti, sličnih Mehanizmu za oporavak i otpornost, posebno u kontekstu usmjerenijeg VFO-a;

23. pozdravlja činjenicu da su sve države članice premašile ciljeve za zelenu (37 %) i digitalnu tranziciju (20 %), pri čemu prosječni rashodi za klimatske i digitalne ciljeve Mehanizma za oporavak i otpornost u cjelini iznose 42 %, odnosno 26 %; prima na znanje da je Revizorski sud doveo u pitanje način na koji je provedba mjera Mehanizma za oporavak i otpornost doprinijela zelenoj tranziciji te je preporučio poboljšanja metodologija koje se upotrebljavaju za procjenu učinka mjera povezanih s klimom; ističe činjenicu da u svim stupovima Mehanizma za oporavak i otpornost postoje isti metodološki nedostaci;

24. prima na znanje konkretan učinak koji bi Mehanizam za oporavak i otpornost mogao imati na socijalne ciljeve, pri čemu države članice planiraju potrošiti oko 163 milijarde EUR; ističe da takva potrošnja mora biti usmjerena na rezultate te osigurati mjerljive gospodarske i/ili društvene koristi; naglašava da je potrebno ubrzati ulaganja u razvoj ruralnih, perifernih i najudaljenijih, izoliranih i udaljenih područja te u područja cjenovno pristupačnog stanovanja, socijalne zaštite i integracije ranjivih skupina te zapošljavanja mladih jer u tim područjima rashodi zaostaju; poziva Komisiju da u okviru tablice pokazatelja Mehanizma za oporavak i otpornost provede detaljnu evaluaciju projekata i reformi povezanih s obrazovanjem i mladima koje provode države članice u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost; žali zbog kašnjenja u provedbi zdravstvenih ciljeva uočenog u određenim državama članicama, s obzirom na to da bi se instrumentom također trebali poboljšati dostupnost i kapaciteti zdravstvenih sustava te ulaganja u ključnu socijalnu infrastrukturu, uključujući ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje; naglašava da bi ta kašnjenja, u nekim slučajevima povezana s promjenom proračunskih prioriteta i revidiranim nacionalnim rokovima provedbe, mogla ugroziti ostvarenje ciljeva Mehanizma za oporavak i otpornost u pogledu socijalne kohezije;

25. ponovno ističe svoje pregovaračko stajalište, odnosno uključivanje ciljeva za obrazovanje (10 %) i za kulturne aktivnosti (2 %); potiče Komisiju da s pomoću tablice pokazatelja Mehanizma za oporavak i otpornost ocijeni te ciljeve kao referentnu vrijednost u svojoj procjeni obrazovne politike u okviru nacionalnih planova za oporavak i otpornost;

26. uviđa da velika većina nacionalnih planova za oporavak i otpornost obuhvaća poseban odjeljak u kojem se objašnjava kako se planom rješavaju rodna pitanja i izazovi; međutim, zabrinut je zbog toga što neki nacionalni planovi za oporavak i otpornost ne sadržavaju objašnjenje o tome kako bi mjere iz nacionalnih planova za oporavak i otpornost trebale doprinijeti rodnoj ravnopravnosti i jednakim mogućnostima za sve te poziva dotične države članice da bez odgode dodaju takva objašnjenja;

27. naglašava važnost reformi usmjerenih na rascjepkanost tržišta rada, poticanje kvalitetnih radnih uvjeta, rješavanje problema nejednakosti u razini plaća, osiguravanje pristojnih životnih uvjeta i jačanje socijalnog dijaloga, socijalne zaštite i socijalne ekonomije;

28. prima na znanje konkretan učinak koji bi Mehanizam za oporavak i otpornost mogao imati na cilj digitalne transformacije, sa 166 milijardi EUR dodijeljenih odgovarajućim planovima; pozdravlja doprinose u okviru stupa pametnog, održivog i uključivog rasta, posebno u pogledu konkurentnosti i potpore malim i srednjim poduzećima; napominje da je potrebno ubrzati ulaganja u transnacionalnu suradnju, potporu konkurentnim poduzećima koja vode inovativne projekte i regulatorne promjene za pametan, održiv i uključiv rast jer ta područja zaostaju;

29. naglašava da uspjeh ulaganja EU-a ovisi o funkcionalnim tržištima kapitala; poziva države članice da osiguraju učinkovitiju i pravodobniju isplatu sredstava, posebno za MSP-ove i mlade poduzetnike, da pojednostave postupke podnošenja zahtjeva kako bi poboljšale pristupačnost i da provedu konkretne mjere za pružanje ciljane potpore kako bi im se pomoglo da preuzmu istaknutiju ulogu u procesu pametnog i uključivog rasta;

30. izražava zabrinutost zbog toga što ostvarivanje ključnih etapa i ciljnih vrijednosti zaostaje za okvirnim vremenskim rasporedom iz nacionalnih planova za oporavak i otpornost te zbog toga što je brzina napretka neujednačena među državama članicama; žali zbog vremenskog odmaka između ostvarenja ključnih etapa i ciljnih vrijednosti i provedbe projekata; ističe da će Mehanizam za oporavak i otpornost ostvariti svoj dugoročni i kratkoročni potencijal samo ako se i reformska i ulagačka komponenta pravilno provedu; pozdravlja činjenicu da se, nakon sporog početka, provedba Mehanizma za oporavak i otpornost ubrzala od druge polovine 2023., ali da su znatna kašnjenja koja utječu na ključne reforme i ulaganja i dalje prisutna te su pripisana različitim čimbenicima, uključujući revizije povezane s uključivanjem plana REPowerEU, rastućom inflacijom, nedovoljnim administrativnim kapacitetima država članica, osobito onih manjih, nesigurnostima u pogledu posebnih provedbenih pravila Mehanizma za oporavak i otpornost, visokim troškovima energije, manjkom opskrbe i podcjenjivanjem vremena potrebnog za provedbu mjera; napominje da odgoda ključnih rokova provedbe od strane nekih vlada do 2026. izaziva zabrinutost u pogledu sposobnosti nekih država članica da u potpunosti apsorbiraju dodijeljena sredstva unutar vremenskog okvira Mehanizma za oporavak i otpornost; naglašava važnost održavanja realističnog i učinkovitog rasporeda provedbe kako bi se spriječila opasnost od nedovršenih projekata i propuštenih prilika za strukturna poboljšanja; poziva Komisiju da osigura hitno rješavanje administrativnih uskih grla;

31. podsjeća na izmjenu Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost uključivanjem poglavlja o planu REPowerEU; naglašava važnost poglavljâ o planu REPowerEU u nacionalnim planovima za oporavak i otpornost i poziva države članice da daju prednost razrađenim projektima i brže provedu svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost, kako u pogledu reformi, tako i u pogledu ulaganja te da, prema potrebi, prilagode nacionalne planove za oporavak i otpornost u skladu s ciljevima Mehanizma za oporavak i otpornost, bez ugrožavanja ukupne ravnoteže i razine ambicija nacionalnih planova za oporavak i otpornost, kako bi se odgovorilo na izazove koji proizlaze iz geopolitičkih događaja i na trenutačne okolnosti na terenu;

32. ističe činjenicu da je Mehanizam za oporavak i otpornost mogao pomoći u ublažavanju učinaka trenutačne stambene krize u cijelom EU-u; žali što neke države članice nisu iskoristile tu priliku i naglašava da je važno da države članice nastave ulagati u dostupno i cjenovno pristupačno stanovanje;

33. ističe ulogu „glavnih ključnih etapa” u zaštiti financijskih interesa EU-a od nedostataka u pogledu vladavine prava i osiguravanju pune provedbe zahtjeva iz članka 22. Uredbe o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost; pozdravlja činjenicu da su sve osim jedne države članice na zadovoljavajući način ostvarile svoje „glavne ključne etape”; podsjeća da je Komisija dužna osigurati povrat pretfinanciranja koje nije prebijeno redovitim zahtjevima za plaćanje do isteka Mehanizma za oporavak i otpornost;

34. prima na znanje veliko administrativno opterećenje i složenost koje donosi Mehanizam za oporavak i otpornost; naglašava znatne napore koje je potrebno poduzeti na nacionalnoj razini za provedbu Mehanizma za oporavak i otpornost usporedno sa strukturnim fondovima; prima na znanje da je u razdoblju od 2021. do 2024. Instrument za tehničku potporu, koji djeluje na temelju zahtjeva, u državama članicama podupirao više od 500 reformi povezanih s Mehanizmom za oporavak i otpornost, koje su izravno ili neizravno povezane s pripremom, izmjenom, revizijom i provedbom nacionalnih planova za oporavak i otpornost; prima na znanje smjernice Komisije iz srpnja 2024. s pojednostavnjenjima i pojašnjenjima za olakšavanje provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost, no očekuje da će Komisija brzo djelovati u skladu sa svojim obećanjem da će smanjiti administrativno opterećenje za 25 %; potiče Komisiju da pruži jasnu i ciljanu tehničku potporu državama članicama s pomoću koje će razviti učinkovite administrativne kapacitete za provedbu ključnih etapa i ciljnih vrijednosti; poziva Komisiju da pojednostavi pravila EU-a o javnoj nabavi koja se primjenjuju na ugovore veće vrijednosti;

35. izražava zabrinutost zbog složenosti postupaka podnošenja zahtjeva za financiranje iz Mehanizma za oporavak i otpornost, posebno za mala i srednja poduzeća i nevladine organizacije, kojima su potrebne vanjske konzultantske usluge čak i za male iznose bespovratnih sredstava; naglašava da su takve birokratske prepreke u suprotnosti s izvornim ciljevima Mehanizma za oporavak i otpornost, a to su pružanje brze i izravne financijske potpore; poziva na hitno pojednostavljenje pravila za podnošenje zahtjeva i za izvješćivanje, posebno za manje korisnike, kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećala apsorpcija i učinak sredstava i kako bi se pomoglo s njihovim doprinosom zelenoj i digitalnoj tranziciji;

36. smatra da se kašnjenjima u provedbi povećava rizik da mjere za koje su isplaćena sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost neće biti provedene prije roka za plaćanje 2026.; pozdravlja izjavu Komisije iz dijaloga o oporavku i otpornosti od 16. rujna 2024. da neće nadoknaditi troškove neprovedenih projekata; smatra nedostatkom činjenicu da se sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost isplaćena za ključne etape i ciljne vrijednosti za koje je ocijenjeno da su ostvarene ne mogu vratiti ako povezane mjere u konačnici nisu ispunjene; potiče Komisiju da uzme u obzir preporuke Revizorskog suda u vezi s time i da u suradnji s državama članicama ocijeni mjere za koje postoji najveći rizik da neće biti dovršene do 31. kolovoza 2026.; naglašava važnost nadzora nad tim mjerama, omogućavanja daljnjeg postupanja i rada na rješenjima za prevladavanje kašnjenja;

37. sa zabrinutošću napominje da je preostali vremenski okvir za provedbu Mehanizma za oporavak i otpornost prekratak za provedbu mnogih inovativnih projekata; nadalje, napominje da je inovativne projekte po definiciji teže planirati i da je vjerojatnije da će naići na prepreke tijekom provedbe, zbog čega nisu prikladni za stroge rokove Mehanizma za oporavak i otpornost; potiče Komisiju da izradi buduće programe koji su dovoljno fleksibilni da daju prave odgovore na promjenjive okolnosti i da u isto vrijeme jamče određenu razinu predvidljivosti;

38. prima na znanje da neke ključne etape i ciljne vrijednosti možda više neće biti ostvarive zbog objektivnih okolnosti; naglašava da bi se sve revizije nacionalnih planova za oporavak i otpornost trebale provoditi u skladu s Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost, uključujući primjenjive rokove, te da ne bi trebale uključivati nazadovanje u pogledu reformi, obveza ili manje kvalitetne projekte, već bi trebale održati razinu sveukupnih ambicija i učinkovitosti javnog trošenja;

39. izražava zabrinutost zbog toga što Komisija nejednako ocjenjuje nacionalne planove za oporavak i otpornost, što je dovelo do dvostrukih standarda u primjeni Uredbe; nadalje, izražava zabrinutost zbog neujednačene i različite definicije ključnih etapa i ciljnih vrijednosti u nacionalnim planovima za oporavak i otpornost, kako dosljedno izvješćuje Europski revizorski sud;

40. ističe da se trajanje Komisijine procjene zahtjevâ za plaćanje koje su podnijele države članice znatno razlikuje među državama članicama i naglašava da bi Komisija trebala biti transparentnija; potiče Komisiju da ubrza svoje procjene i osigura jednako postupanje prema državama članicama; ističe potrebu za osiguravanjem jednakih uvjeta u cijelom EU-u za mjere i pokazatelje koji se koriste za ocjenu svih projekata Mehanizma za oporavak i otpornost;

41. potiče države članice da ulože veće napore u uklanjanje administrativnih uskih grla i da osiguraju dostatne administrativne kapacitete za ubrzanje provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost s obzirom na rok 2026. te da izbjegnu koncentraciju projekata iz Mehanizma za oporavak i otpornost u razvijenijim regijama i glavnim gradovima omogućavanjem prijenosa sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost u projekte u najugroženijim regijama, čime bi se ispunio cilj Mehanizma za oporavak i otpornost za poboljšanje socijalne, teritorijalne i gospodarske kohezije EU-a; naglašava važnost pravedne regionalne raspodjele u okviru nacionalnih planova za oporavak i otpornost uz osiguranje da se sredstva Mehanizma za oporavak i otpornost dodjeljuju na temelju ekonomskog učinka, izvedivosti i dugoročnih koristi;

42. poziva da se izmjenom Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost, ako je potrebno suodlučivanjem, razrađenim projektima u okviru tog mehanizma produlji rok za 18 mjeseci; naglašava da će predviđeno produljenje projekata provoditi Komisija na temelju objektivnih, jasnih i pravednih mjerila; pozdravlja mogućnost uspostave ciljanog sustava određivanja prioriteta i prijenosa koji se temelji na učinku nakon roka utvrđenog za 2026. kako bi se omogućio dovršetak tekućih projekata putem drugih programa financiranja, uključujući Europski investicijski fond i mogući novi europski fond za konkurentnost; potiče Komisiju da predstavi strategiju za rješavanje goleme potražnje za javnim ulaganjima nakon 2026. bez ugrožavanja proračunskih sredstava u drugim kritičnim područjima;

43. poziva na evaluaciju načina na koji bi se tim okvirom mogla omogućiti ciljana ulaganja u lance opskrbe EU-a u području obrane, strateške zalihe i inovacije u području obrane, čime bi se osigurala usklađenost sa širim europskim sigurnosnim ciljevima;

44. izražava zabrinutost zbog toga što bi neke države članice mogle odlučiti odustati od dijela iznosa ili cijelih iznosa povezanih s njihovim posljednjim zahtjevom za plaćanje, čime bi se izbjeglo ostvarenje posljednjih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti;

Transparentnost, praćenje i kontrola

45. prima na znanje činjenicu da je Komisija 2024. planirala provesti 112 revizija Mehanizma za oporavak i otpornost u svim državama članicama; podsjeća Komisiju na njezinu obvezu, u skladu s člankom 24. stavkom 9. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost, da osigura povrat sredstava u slučaju nepravilnih isplata ili poništenja mjera;

46. prima na znanje da se Komisija pri izračunu djelomičnih plaćanja i obustave sredstava oslanja na vlastite metodologije; žali zbog toga što su te metodologije razvijene tek dvije godine nakon početka provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost i bez savjetovanja s Parlamentom;

47. pozdravlja opsežan rad Revizorskog suda u vezi s Mehanizmom za oporavak i otpornost i smatra da je važno temeljito procijeniti njegove nalaze, posebno nalaze prema kojima su ključne etape i ciljne vrijednosti često prilično nejasne i usmjerene na ostvarenja te stoga nisu prikladne za mjerenje rezultata i učinaka, kao i njegove nalaze o rizicima od dvostrukog financiranja koji proizlaze iz preklapanja s drugim politikama; prima na znanje da je Komisija prihvatila mnoge, ali ne sve preporuke Revizorskog suda; naglašava da se nedostaci u financijskim kontrolama, kako je istaknuo Revizorski sud, moraju hitno ukloniti kako bi se spriječilo dvostruko financiranje, troškovna neučinkovitost i loše upravljanje sredstvima EU-a; poziva na veću transparentnost i puno razmatranje preporuka Revizorskog suda bez dodatnog i nepotrebnog administrativnog opterećenja;

48. konstatira da Revizorski sud smatra da je Mehanizam za oporavak i otpornost usmjeren na napredak u provedbi, a ne na uspješnost, posebno zato što su mjere koje se financiraju u okviru Mehanizma usmjerene na ostvarenja, a ne na same rezultate, razlikuju se u ambicijama, ponekad nisu dovoljno jasne i ne obuhvaćaju uvijek ključne faze provedbe mjere, uključujući dovršetak;

49. primjećuje da je pri revizijama Revizorskog suda otkriveno nekoliko slučajeva u kojima su financijska sredstva isplaćena, ali da zahtjevi povezani s ostvarenjem odgovarajućih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti nisu na odgovarajući način ispunjeni; nadalje, napominje da okvir Komisije za procjenu „zadovoljavajućeg dostizanja" relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti sadržava diskrecijske elemente, kao što su „minimalno odstupanje od zahtjeva" ili „razmjerna kašnjenja", te da metodologija za utvrđivanje djelomičnih plaćanja ne pruža objašnjenje za vrijednosti koje su odabrane kao koeficijenti, čime se ostavlja prostor za tumačenje; traži od Komisije da Parlamentu pruži dodatna pojašnjenja;

50. ustraje u tome da mjere koje su već uključene u druge nacionalne planove koji se financiraju sredstvima EU-a (npr. kohezija, poljoprivreda itd.) u pravilu ne bi trebale biti uključene u planove za oporavak i otpornost, čak i ako za sobom ne povlače troškove; potiče Komisiju da i dalje bude oprezna i proaktivna u utvrđivanju svake potencijalne situacije dvostrukog financiranja, posebno kada je riječ o različitim modelima provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih instrumenata financiranja EU-a;

51. žali zbog nedostatka odgovarajućeg revizijskog traga Mehanizma za oporavak i otpornost i kontinuiranog nedostatka transparentnosti unatoč zahtjevu za polugodišnje izvješćivanje za države članice o 100 najvećih krajnjih primatelja, koji je na zahtjev Parlamenta uveden u plan REPowerEU; žali zbog kašnjenja u izvješćivanju nekih država članica i ograničene informativne vrijednosti pruženih informacija, što u konačnici sprječava provjere usklađenosti koje provode Komisija ili Revizorski sud; ponavlja svoj poziv da se popisi najvećih krajnjih primatelja za svaku državu članicu redovito ažuriraju i objavljuju u sklopu tablice pokazatelja Mehanizma za oporavak i otpornost te da se u njih dodaju i informacije o uključenim gospodarskim subjektima, među kojima su ugovaratelji i podugovaratelji i njihovi stvarni vlasnici, a ne samo ministarstva ili druga vladina tijela ili državna poduzeća; nadalje, izražava žaljenje zbog toga što trenutačna definicija „krajnjeg primatelja" ostavlja prostora za tumačenje, što među državama članicama dovodi do različitih krajnjih korisnika za slične mjere; u tom kontekstu poziva Komisiju da osigura zajedničko razumijevanje pojma „krajnji primatelj" kako bi se taj koncept mogao dosljedno primjenjivati;

52. zabrinut je zbog stalnih nedostataka u nacionalnim mehanizmima izvješćivanja i kontrole, djelomično zbog pritiska apsorpcije koji utječe na sposobnost otkrivanja neprihvatljivih rashoda i zbog složenosti postupaka revizije i kontrole, što je dovelo do nesigurnosti u državama članicama i preopterećenja u pogledu administrativnih postupaka; poziva Komisiju da pruži jamstvo o tome funkcioniraju li sustavi kontrole država članica na odgovarajući način i da provjeri usklađenost investicijskih projekata financiranih iz Mehanizma za oporavak i otpornost s pravilima EU-a i nacionalnim pravilima; poziva na smanjenje plaćanja i, prema potrebi, povrat iznosa u skladu s člankom 22. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost u slučajevima kada u nacionalnim sustavima kontrole i

dalje postoje nedostaci; žali zbog oslanjanja na ručne unakrsne provjere i osobne izjave primatelja sredstava iz EU fondova u nedostatku interoperabilnih informatičkih alata i usklađenih normi, unatoč postojanju alatâ kao što su sustav ranog otkrivanja i isključenja i ARACHNE, čija upotreba trenutačno nije obvezna, a što predstavlja rizik od dvostrukog prijavljivanja rashoda; u tom pogledu podsjeća na nevoljkost država članica da pravodobno ostvare napredak u razvoju relevantnih informatičkih alata;

53. dijeli mišljenje Revizorskog suda da model financiranja koje nije povezano s troškovima ne isključuje izvješćivanje o stvarnim troškovima; napominje da se jasnim uvidom u troškove olakšava i rad kontrolnih i nadzornih tijela kao i EPPO-a i Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF) te da se omogućava snažniji javni nadzor;

54. ponovno ističe ulogu tablice pokazatelja Mehanizma za oporavak i otpornost u pružanju informacija građanima o sveukupnom napretku u provedbi nacionalnih planova za oporavak i otpornost; ističe važnost tablice pokazatelja u povećanju transparentnosti i poziva Komisiju da poveća razinu transparentnosti i vizualizacije podataka u tablici;

55. podsjeća na to da se izvješćivanje o napretku provedbe u tablici pokazatelja Mehanizma za oporavak i otpornost temelji na informacijama koje države članice dostavljaju dvaput godišnje;

56. ističe važnu ulogu EPPO-a i OLAF-a u zaštiti financijskih interesa EU-a; pozdravlja činjenicu da su istrage EPPO-a o slučajevima prijevara i korupcije povezanima s Mehanizmom za oporavak i otpornost dovele do nekoliko uhićenja, optužnica i zapljena sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost; podsjeća na to da je EPPO 2024. vodio 307 aktivnih predmeta povezanih s Mehanizmom za oporavak i otpornost, što čini oko 17 % svih istraga o prijevarama povezanima s rashodima i prouzročava štetu za financijske interese EU-a u iznosu procijenjenom na 2,8 milijardi EUR; očekuje da će broj istraga porasti kako provedba Mehanizma za oporavak i otpornost bude napredovala; poziva Komisiju da razmotri izjave o upravljanju država članica u pogledu njihova prijavljivanja otkrivenih prijevara i poduzetih korektivnih mjera;

Uloga Europskog parlamenta

57. ponavlja važnost uloge Parlamenta u nadzoru i praćenju provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost te pozivanju Komisije na odgovornost; ističe doprinos Parlamenta kroz različite kanale, a osobito u vidu raznih plenarnih rasprava, parlamentarnih rezolucija, dvomjesečnih sastanaka o dijalogu o oporavku i otpornosti s nadležnim povjerenicima, više od 30 sastanaka stalne radne skupine za nadzor Mehanizma za oporavak i otpornost, brojnih parlamentarnih pitanja, godišnjeg postupka davanja razrješnice Komisiji te redovitog protoka informacija i *ad hoc* zahtjeva Komisiji za informacije; žali zbog toga što model upotrebe ključnih etapa i ciljnih vrijednosti za pokretanje isplate nije bio popraćen odgovarajućim mehanizmima proračunskog nadzora, što je dovelo do smanjene uloge Parlamenta u usporedbi s njegovom ulogom u nadzoru potrošnje u okviru VFO-a;

58. podsjeća na prava Parlamenta utvrđena u članku 25. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost, posebno na pravo da od Komisije istodobno prima informacije koje ona prenosi Vijeću ili bilo kojem od njegovih pripremnih tijela u kontekstu Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost ili njezine provedbe, kao i pregled preliminarnih zaključaka o zadovoljavajućem ostvarenju relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti uključenih u nacionalne planove za oporavak i otpornost; potiče razmjenu relevantnih ishoda rasprava održanih u pripremnim tijelima Vijeća s nadležnim parlamentarnim odborima;

59. podsjeća na pravo nadležnih odbora Parlamenta da pozovu Komisiju da dostavi informacije o trenutačnom stanju procjene nacionalnih planova za oporavak i otpornost u kontekstu sastanaka u okviru dijaloga o oporavku i otpornosti;

60. žali zbog činjenice da Parlament ne sudjeluje u izradi nacionalnih planova za oporavak i otpornost i da se s njime ne provodi savjetovanje o zahtjevima za plaćanje; nadalje, kritizira činjenicu da Parlamentu nije dostavljen jasan i sljediv pregled stanja provedbe projekata i plaćanja; očekuje da će biti obaviješten o kontekstu revizija nacionalnih planova za oporavak i otpornost kako bi proveo vlastitu procjenu revizija te, na temelju iskustva s Mehanizmom za oporavak i otpornost, preuzeo snažniju ulogu u eventualnim budućim instrumentima;

Sudjelovanje dionika

61. žali zbog nedovoljne uključenosti lokalnih i regionalnih vlasti, organizacija civilnog društva, socijalnih partnera, nacionalnih parlamenata i drugih relevantnih dionika u osmišljavanje, reviziju ili provedbu nacionalnih planova za oporavak i otpornost, što rezultira lošijim uspjehom politika te ograničenim preuzimanjem odgovornosti; izražava žaljenje zbog toga što su u izradi i provedbi nacionalnih planova za oporavak i otpornost neke države članice jasno dale prednost određenim lokalnim i regionalnim vlastima ili dionicima na štetu drugih; podsjeća na to da je sudjelovanje lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti te tijela koja su odgovorna za razvoj tih politika ključno za uspjeh Mehanizma za oporavak i otpornost, kako je navedeno u članku 28. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost; podsjeća na to da je Parlament podupro obvezujuću odredbu u Mehanizmu za oporavak i otpornost s ciljem uspostave višerazinskog dijaloga radi uključivanja relevantnih dionika i rasprave s njima o pripremi i provedbi nacionalnih planova za oporavak i otpornost, uz jasno razdoblje savjetovanja; stoga poziva na maksimalno sudjelovanje dionika u provedbi nacionalnih planova za oporavak i otpornost, u skladu s nacionalnim pravnim okvirom i na temelju jasnih i transparentnih načela;

62. ponovno ističe potrebu za redovitom interakcijom između nacionalnih koordinacijskih tijela i nacionalnih dionika uključenih u praćenje provedbe nacionalnih planova za oporavak i otpornost u skladu s načelom transparentnosti i odgovornosti; naglašava da je potrebna redovitija i javna komunikacija nacionalnih koordinacijskih tijela kako bi se zajamčilo stavljanje na raspolaganje ažuriranih informacija o napretku provedbe nacionalnih planova za oporavak i otpornost;

63. ističe da bi se odluke trebale donositi na najprikladnijoj razini; uvjeren je da bi primjena načela partnerstva i veća uključenost lokalnih i regionalnih vlasti mogle povećati učinkovitost provedbe projekata, smanjiti razlike unutar država članica i dovesti do većeg broja kvalitetnijih mjera s prekograničnom i međudržavnom dimenzijom;

64. smatra da se iz iskustva s Mehanizmom za oporavak i otpornost mogu izvući dragocjene pouke, koje treba iskoristiti pri osmišljavanju instrumenata temeljenih na uspješnosti u sljedećem VFO-u, naročito u kontekstu programa EU-a za konkurentnost i pojednostavnjenje;

Pouke za budućnost

65. smatra da se kombinacija reformi i ulaganja pokazala uspješnom, ali da je potrebna jasnija veza između njih; ističe da je važno da sva financijska sredstva budu usklađena s ciljevima instrumenta i isplaćena u skladu s napretkom prema njihovu ostvarenju; ustraje u tome da se razina ambicije nacionalnih planova za oporavak i otpornost ne bi trebala smanjivati, već bi trebala biti razmjerna vremenskom okviru Mehanizma za oporavak i otpornost kako bi se osigurala njihova uspješna provedba;

66. uvjeren je, kako je istaknuto u Draghijevu izvješću, da će glavni prioriteti nakon 2026. biti poticanje konkurentnosti EU-a, dekarbonizacija gospodarstva EU-a i povećanje njegove kružnosti i učinkovitosti resursa kao i uklanjanje nedostatka vještina, otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i jačanje inovacijskog kapaciteta EU-a; izražava zabrinutost zbog toga što će nakon prestanka djelovanja Mehanizma za oporavak i otpornost krajem 2026. doći do velikog manjka financijskih sredstava, osobito za javna ulaganja u zajedničke europske prioritete, s obzirom na to da se financijski resursi nacionalnih proračuna uvelike razlikuju među državama članicama; ističe da je potrebno iskoristiti iskustva stečena u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost kako bi se bolje iskoristila javna i privatna ulaganja s ciljem smanjenja financijskog jaza u području europskih ciljeva i tranzicija, koji se u Draghijevu izvješću procjenjuje na više od 800 milijardi EUR godišnje, uz istodobno osiguravanje neometanog kontinuiteta ulaganja u zajednička europska dobra;

67. pozdravlja povećanu upotrebu financijskih instrumenata koju je omogućila opcija usmjeravanja sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost u odjeljak programa InvestEU za države članice;

68. potiče Komisiju da primijeni stečena iskustva i opažanja Revizorskog suda te da se pobrine za to da budući instrumenti temeljeni na uspješnosti budu pravilno usmjereni i usklađeni s ciljem financiranja europskih javnih dobara te da daje prednost rješavanju jasno definiranih strateških izazova, gospodarskoj održivosti i konkurentnosti; poziva na to da se osigura da su svi budući instrumenti osmišljeni za mjerenje ne samo inputa ili kratkoročnih rezultata i napretka već i rezultata u smislu dugoročnih učinaka poduprtih ishodima;

69. primjećuje da je, prema Revizorskom sudu, ključno da se budući instrumenti koji se temelje na uspješnosti ne osmišljavaju i ne provode na način koji šteti odgovornosti, a posebno da u državama članicama postoje odgovarajući sustavi kontrole koje Komisija provjerava prije početka provedbe; konstatira da bi to uključivalo utvrđivanje minimalnih zahtjeva za kontrole država članica i provjere Komisije;

70. poziva Komisiju da provede neovisnu evaluaciju i izvijesti o utjecaju Mehanizma za oporavak i otpornost na ukupnu razinu privatnih ulaganja u EU-u, a posebno o njegovu potencijalnom učinku istiskivanja na privatna ulaganja i o njegovim odrednicama; nadalje, poziva Komisiju da provede objektivne i jasne analize o tome kako provedba reformi i ulaganja u okviru nacionalnih planova za oporavak i otpornost utječe na gospodarstva pojedinačnih država članica, s posebnim naglaskom na pametan, održiv i uključiv rast; apelira na Komisiju da pri sastavljanju svojih prijedloga za sljedeće programsko razdoblje uzme u obzir iskustva stečena iz tih analiza i opažanja Revizorskog suda o provedbi Mehanizma za oporavak i otpornost;

71. ističe da bi sva ulaganja i reforme koje se financira sredstvima EU-a trebali biti koordinirani i usklađeni sa strateškim planiranjem na nacionalnoj razini te da bi trebali biti usmjereni na projekte s jasnom europskom dodanom vrijednošću; ističe da treba utvrditi cilj u pogledu potrošnje u prekograničnim i višedržavnim ulaganjima; poziva Komisiju da razvije vjerodostojnu metodologiju za procjenu prekogranične i višedržavne dimenzije projekata koje financira EU;

72. ističe da su smisleni socijalni i teritorijalni dijalozi s visokom razinom uključenosti lokalnih i regionalnih vlasti, socijalnih partnera, organizacija civilnog društva i nacionalnih parlamenata unutar nacionalnog pravnog okvira ključni za nacionalnu odgovornost, uspješnu provedbu i demokratsku odgovornost; izražava zabrinutost zbog nedovoljne uključenosti relevantnih dionika u provedbu i nadzor inicijativa koje se financiraju iz Mehanizma za oporavak i otpornost; u prvom redu ističe da regije i gradska vijeća ne mogu biti puki adresati odluka, kojima nije omogućeno sudjelovanje u reformama i ulaganjima kojima se istinski transformiraju njihova područja;

73. smatra da je ključno donijeti diferencirane strategije u kojima se prepoznaje kulturna raznolikost različitih regija te jačaju njihova gospodarska i socijalna kohezija, za razliku od primjene homogenog ili univerzalnog pristupa, koji bi mogao štetiti slabije razvijenim regijama; stoga poziva na jačanje dijalogâ s dionicima i njihovu temeljitiju primjenu jer bi oni mogli poslužiti kao modeli za buduće inicijative i mehanizme u EU-u i njegovim državama članicama;

74. ističe zahtjev iz Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost da se javno objave informacije o podrijetlu sredstava za projekte koje financira EU, kako bi se osigurala podrška europskih građana;

75. ističe da su sastanci u okviru dijaloga o oporavku i otpornosti bili važan alat za povećanje transparentnosti i odgovornosti, što je ključno za optimalnu provedbu Mehanizma za oporavak i otpornost;

76. ponavlja da su potrebni dodatni napori kako bi se povećale transparentnost i sljedivost upotrebe sredstava EU-a; naglašava da treba zajamčiti dostupnost podataka relevantnih za mjerenje uspješnosti kao i bolje i transparentnije predstavljanje informacija o uspješnosti; ističe da bi trebalo unaprijediti mehanizam za interakciju između, s jedne strane, informacija o uspješnosti i, s druge strane, razvoja ili prilagodbe programa;

77. smatra da su bolje osposobljavanje i izgradnja kapaciteta u svim uključenim regijama i tijelima, posebno na nacionalnoj razini, mogli ubrzati provedbu Mehanizma za oporavak i otpornost i omogućiti provedbenim tijelima da se bolje prilagode prirodi Mehanizma za oporavak i otpornost, koji se temelji na uspješnosti; smatra da je Komisija mogla više pomoći državama članicama u fazi planiranja i ranije pružiti smjernice za provedbu, posebno u cilju jačanja njihovih sustava revizije i kontrole te prekogranične dimenzije Mehanizma za oporavak i otpornost;

78. ističe važnost ublažavanja rizika od dvostrukog financiranja; predlaže uvođenje integriranog i interoperabilnog IT sustava i sustava za rudarenje podataka te razvoj jasnih standarda za skupove podataka koji će se primjenjivati u svim državama članicama kako bi se omogućilo sveobuhvatno i automatizirano praćenje rashoda; poziva na poboljšanje koordinacijskih mehanizama kojima se definiraju jasne odgovornosti među tijelima uključenima u provedbu raznih programa EU-a i nacionalnih programa, pri čemu se izbjegava nepotrebna birokratska složenost i jamči učinkovita raspodjela sredstava; potiče integraciju napredne analize podataka i alata umjetne inteligencije kako bi se poboljšalo praćenje uspješnosti, evaluacija i izvješćivanje te na taj način smanjilo ručno radno opterećenje i pojednostavnili postupci izvješćivanja; ističe da se takav napredak može ostvariti samo ako postoji i operativna potpora za digitalizaciju uprava;

79. snažno potiče Komisiju i države članice da osiguraju usklađenost svih vrsta financiranja koja nisu povezana s troškovima ili financiranja koja se temelje uspješnosti s pravilima EU-a i nacionalnim pravilima, čime bi se u konačnici zaštitili financijski interesi EU-a; ponavlja da su Komisija i države članice odgovorne za jamčenje zakonitosti i pravilnosti financiranja EU-a, kao i za poštovanje načela dobrog financijskog upravljanja;

80. smatra da bi trebalo dodatno ojačati ulogu Parlamenta u praćenju Mehanizma za oporavak i otpornost;

81. poziva na to da budući instrumenti koji se temelje na uspješnosti imaju jedinstven revizijski trag kako bi se pratili proračunski doprinosi financiranim projektima; ističe potrebu za revizijom na razini projekta kako bi se ublažili reputacijski rizici u očima šire javnosti i olakšao povrat sredstava u slučaju ukidanja mjera; ističe potrebu za smanjivanjem administrativnih uskih grla i opterećenja;

82. zahtijeva da se u svim mogućim budućim programima koji se temelje na uspješnosti jasnije povežu ključne etape i ciljne vrijednosti te projekti koji se stvarno provode; ističe da treba skratiti vrijeme koje protekne između ostvarenja ključnih etapa i provedbe projekata;

83. ponavlja svoj poziv na uspostavu otvorene platforme koja bi sadržavala podatke o svim projektima, krajnjim primateljima i regionalnoj raspodjeli sredstava, čime bi se olakšali revizija i demokratski nadzor;

84. naglašava da bi sve moguće buduće proračunske odluke o zaduživanju EU-a trebale poštovati jedinstvo proračuna i ulogu Parlamenta kao dijela proračunskog tijela; ističe rizike prekoračenja troškova za otplatu duga, koji su među ostalim posljedica nestabilnih kamatnih stopa; smatra da je od samog početka važno osigurati dostatna financijska sredstva za pokrivanje tih troškova bez nanošenja štete drugim programima ili političkim prioritetima;

85. poziva Komisiju i države članice da detaljno procijene instrumente i alate kao što je Mehanizam za oporavak i otpornost i da uče iz njih kako bi se maksimalno povećali učinkovitost i učinak financiranja, ulaganja i reformi EU-a, pojednostavnili ciljevi politike, poboljšala suradnja institucija i dionika na nacionalnoj i europskoj razini te povećala nacionalna odgovornost;

86. prima na znanje iskazanu namjeru Komisije da se pri izradi prijedloga za programe financiranja EU-a za razdoblje nakon 2027., koji bi trebali biti dovršeni kasnije ove godine, osloni na iskustvo Mehanizma za oporavak i otpornost; potvrđuje da će neovisna *ex post* evaluacija biti provedena prekasno da bi se uključila u postupak koji prethodi sljedećem programskom razdoblju, ali očekuje od Komisije i suzakonodavaca da uzmu u obzir iskustva stečena u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i preporuke relevantnih dionika, posebno lokalnih i regionalnih vlasti, organizacija civilnog društva i socijalnih partnera; smatra da, dok EU planira buduću gospodarsku otpornost, postoji i potreba za daljnjom mobilizacijom privatnih ulaganja, jačanjem tržišta kapitala i osiguravanjem da javna potrošnja ostane fiskalno odgovorna i strateški usmjerena kako bi EU postao otporniji i suvereniji u sve konfliktnijem geopolitičkom kontekstu;

°
° °

87. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te vladama i parlamentima država članica.